

College van B&W en leden van de gemeenteraad
Gemeente Zaanstad
Postbus 2000
1500 GA Zaandam

Utrecht, 3 december 2020

Geacht college en leden van de gemeenteraad,

Graag vragen wij uw aandacht voor het volgende.

In uw raadsvergadering van 26 november lag een motie voor over een in te stellen onderzoek naar het stoppen van biomassastook in de bestaande warmtecentrale aan de Pascalstraat. Die motie is tijdens de raadsvergadering ingetrokken met de intentie deze opnieuw in stemming te brengen in de raadsvergadering van 17 december a.s.

De overwegingen die in de motie worden aangevoerd voor het onderzoek naar het stoppen van biomassastook zijn dat

- Biomassa niet bijdraagt aan de klimaatdoelstelling omdat:
 - Verbranden van biomassa meer CO₂ uitstoot dan het verbranden van gas;
 - De tijd tussen het vrijkomen van CO₂ door verbranden en weer opnemen van CO₂ door groei lang is.
 - De luchtkwaliteit te lijden heeft onder de uitstoot van (ultra) fijnstof en stikstof door biomassacentrales
- Uit onderzoek blijkt dat het verbranden van biomassa negatieve gevolgen heeft voor de luchtkwaliteit en volksgezondheid.
- Ook het RIVM voor de gezondheidsgevolgen voor mensen met astma, COPD en hart- en vaatziekten heeft gewaarschuwd.
- Verschillende wetenschappers aangeven dat een op hout gestookte biomassacentrale zorgt voor een hogere CO₂-uitstoot in vergelijking met een op gas gestookte biomassacentrale;

Als groep van ervaren klimaatdeskundigen zijn wij zeer verbaasd over deze argumentatie en zeer bezorgd dat uitvoering van de motie zal leiden tot een hogere CO₂-uitstoot t.g.v. de stook van aardgas dan in de huidige situatie waarin biomassa wordt gebruikt. We willen daarbij graag de volgende punten naar voren brengen:

- Het IPCC heeft in haar laatste rapporten de urgentie van het klimaatprobleem sterk benadrukt en inderdaad aangegeven dat, met het huidige tempo van CO₂-uitstoot, nog zo'n 10 jaar koolstofbudget rest om binnen een wereldwijde temperatuurstijging van 1,5°C te blijven. IPCC laat echter ook zien dat in vrijwel alle scenario's het gebruik van bio-energie nodig is om binnen die 1,5 graad opwarming te blijven. Het is nodig om fossiele energie zo snel mogelijk uit te faseren en het is bovendien nodig om daarmee CO₂ uit de atmosfeer te halen met behulp van BECCS (bio-energie + CO₂-afvang en opslag (CCS)) technieken. Alleen dan is het mogelijk de wereldwijde CO₂-uitstoot rond 2050 naar netto nul terug te brengen.
- De bewering dat houtige biomassa op korte termijn niet CO₂-neutraal is en daarmee haaks staat op de doelen van het Klimaatakkoord is in zijn algemeenheid niet juist.

In de eerste plaats moet voor de beoordeling van de uitstoot van CO₂ door verbranding van biomassa niet alleen naar de schoorsteen worden gekeken, maar naar het gehele systeem van grondstof uit bos, verbranding en aangroei van het bos waarbij CO₂ uit de lucht wordt opgenomen. Bij het gebruik van aardgas vindt geen aanvulling van de voorraad plaats door opname van CO₂ uit de lucht, bij biomassa wel.

Het probleem van een lange tijd voor het weer aangroeien van biomassa in bos speelt in situaties waarbij een bestaand natuurlijk bos in zijn geheel wordt gekapt. Daar is in het geval van het Zaanse warmtenet geen sprake van. Er worden voor de Nederlandse biomassacentrales geen bossen gekapt. Het gaat om resthout dat overblijft bij houtwinning uit recreatiebossen en commerciële bosplantages. De bomen worden vrijwel altijd gebruikt voor hout in de bouw, dat levert immers ook veel meer op. Daarvoor moet, conform de duurzaamheidseisen die de Nederlandse overheid stelt, aantoonbaar minstens zo veel bos bijgroeien als er weggenomen wordt. Bovendien moet de biodiversiteit worden behouden – duurzaam bosbeheer dus. De duurzaamheid van de gehele keten is in Nederland geregeld in een lange lijst van voorschriften, met wereldwijd de strengste criteria. Van alle houtachtige biomassa die in Nederland verbrand wordt voor de verwarming van woningen komt het overgrote deel uit Nederland. Dit geldt ook voor de bestaande biomassacentrale in Zaanstad. Dit resthout heeft op dit moment geen betere bestemming dan gebruik voor warmteopwekking. Zou het niet daarvoor worden benut, dan zal de CO₂ door verrotting van het hout alsnog in de atmosfeer komen. Dit betekent dat een biomassacentrale die aan deze duurzaamheidseisen voldoet, leidt tot een lagere concentratie van CO₂ in de lucht in vergelijking met aardgas, en dus leidt tot minder opwarming van de aarde. De bestaande biomassacentrale in Zaanstad draagt daarmee direct bij aan de Nederlandse klimaatdoelstelling.

- Ook in het recente SER-advies wordt het belang van biomassa onderschreven. De SER benadrukt dat duurzame biograndstoffen – de nieuwe term voor biomassa - een noodzakelijke en waardevolle bron vormen voor een CO₂-neutrale en circulaire economie en nodig zijn om de klimaatdoelen te halen. De SER pleit ervoor de beschikbare grondstoffen zo hoogwaardig mogelijk in te zetten, met name als grondstof in de bouw en de chemie. Wij onderschrijven dit uitgangspunt van harte. De SER wijst er echter ook op dat deze hoogwaardige toepassingen er nog onvoldoende zijn, maar de reststromen wel. Daarom pleit ook de SER voor een geleidelijke afbouw van verbranding van biomassa voor verwarming. Ze noemt daarbij geen termijnen, maar verwijst naar het Warmtepact van milieuorganisaties en warmtebedrijven (<https://www.natuurenmilieu.nl/nieuwsberichten/warmtebedrijven-en-milieuorganisatiessluiten-warmtepact/>), waarin wordt gesteld dat warmtenetten noodzakelijk zijn voor de verduurzaming van de warmtevraag, dat de inzet van biomassa de komende jaren nog hard nodig is en dat na 2040 houtige biomassa alleen nog mag worden ingezet voor de piekvraag. Wij vinden dit een zinvolle benadering. Overigens heeft Minister Wiebes toegezegd nog dit jaar te komen met een voorstel voor uitfasering voor de toepassing van houtige biomassa voor warmte.
- Het klopt dat het verbranden van biomassa over het algemeen een hogere uitstoot van met name fijnstof veroorzaakt dan een gascentrale. In het SER advies staat “Bij grotere bio-warmtecentrales voor collectieve stadsverwarming kan met gebruik van uitgebreide rookgasreiniging de uitstoot van schadelijke stoffen nagenoeg geheel worden voorkomen. “Ook

voor kleine bio-warmtecentrales is het mogelijk tot zeer lage uitstoot te komen. Zo zegt bio-WKK-installatie in Andijk een NO_x-uitstoot te realiseren die ver onder de uitstoot van 70 mg/Nm³ van een vergelijkbare aardgasgestookte eenheid ligt. Ook de fijnstofemissies zijn naar verluid zeer laag. Het lijkt daarom verstandig om te laten onderzoeken of voor de onderhavige warmtecentrale aanvullende maatregelen ter beperking van luchtverontreiniging nodig en mogelijk zijn.

Overigens is het bij luchtkwaliteit het altijd zo...hoe minder vervuiling hoe beter voor de gezondheid. Echter, de totale bijdrage van een biomassa centrale aan de luchtkwaliteit moet wel in het perspectief worden geplaatst van de totale emissies en alle andere lokale bronnen van luchtverontreiniging. En dan blijkt de bijdrage door een biomassacentrale over het algemeen een minimale te zijn, in de orde van grootte van minder dan 0,1%. Als u in uw gemeente daadwerkelijk een bijdrage aan de luchtkwaliteit wilt leveren zijn er waarschijnlijk andere, veel belangrijker, bronnen (verkeer, open haarden, stationaire bronnen en landbouw) die wel een impactvolle verbetering van de luchtkwaliteit kunnen realiseren.

Er is in Zaanstad een goedwerkende biomassacentrale voor het warmtenet en het zou jammer zijn als onvolledige en onjuiste informatie zou leiden tot het stoppen van de stook van duurzame biomassa en het langjarig stoken van het warmtenet op aardgas. Daarom willen we pleiten voor een zorgvuldige discussie over de motie.

Wij willen u daarom voorstellen om voorafgaand aan een stemming over de motie een voorlichtingsavond te organiseren over de duurzaamheid van de biomassacentrale en daarbij een deskundige tegenstander en voorstander aan het woord te laten, alsmede de leverancier van de biomassa. In de gemeente Purmerend heeft zo'n discussie veel helderheid gegeven aan de leden van de gemeenteraad.

Wij willen daar graag een bijdrage aan leveren.

Hoogachtend,

Bert Metz (voormalig co-voorzitter IPCC Werkgroep Mitigatie)
Wim Turkenburg (emeritus hoogleraar 'Science, Technology and Society', UU)
Leo Meyer (projectleider IPCC Syntheserapport 2014)
Martin Junginger (hoogleraar 'Biobased Economy', UU)
Sascha Kersten (hoogleraar Sustainable Process technology UT)
Gert Jan Kramer (hoogleraar 'Sustainable Energy Supply Systems', UU)
Gert-Jan Nabuurs (hoogleraar 'European Forest Resources', WUR)
Patricia Osseweijer (hoogleraar 'Biotechnology and Society', TUD)
Wim van Swaaij (hoogleraar Sustainable Process technology UT)
Sible Schöne (Klimaatstichting HIER)

Contact: _____